

Zadatak 021 (Hrvoje, šumarska škola)

Zadane su duljine vektora \vec{a} i \vec{b} , $|\vec{a}| = 3$ i $|\vec{b}| = 4$ i kut među vektorima $\alpha = \frac{2 \cdot \pi}{3}$. Izračunajte $(\vec{a} + \vec{b})^2$.

Rješenje 021

$$\begin{aligned} (\vec{a} + \vec{b})^2 &= (\vec{a} + \vec{b}) \circ (\vec{a} + \vec{b}) = \vec{a} \circ \vec{a} + \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b} = |\vec{a}|^2 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + |\vec{b}|^2 = \\ &= |\vec{a}|^2 + 2 \cdot |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \alpha + |\vec{b}|^2 = 3^2 + 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot \cos \frac{2 \cdot \pi}{3} + 4^2 = 9 + 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right) + 16 = 9 - 12 + 16 = 13. \end{aligned}$$

Vježba 021

Zadane su duljine vektora \vec{a} i \vec{b} , $|\vec{a}| = 3$ i $|\vec{b}| = 4$ i kut među vektorima $\alpha = \frac{2 \cdot \pi}{3}$. Izračunajte $(\vec{a} - \vec{b})^2$.

Rezultat: 37.

Zadatak 022 (Hrvoje, šumarska škola)

Odredite nepoznate koordinate točkica A(x, 3) i B(4, y) ako je vektor $\vec{AB} = -3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}$.

Rješenje 022

Ponovimo!

Neka su A(x₁, y₁) i B(x₂, y₂) dvije točke ravnine. Tada vrijedi: $\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}$.

Ako su $\vec{a} = a_x \vec{i} + a_y \vec{j}$, $\vec{b} = b_x \vec{i} + b_y \vec{j}$ dva vektora, oni su jednaki ako i samo ako su im odgovarajuće koordinate jednake, tj. $a_x = b_x$ i $a_y = b_y$.

Računamo nepoznate koordinate x i y:

$$\begin{aligned} \left. \begin{array}{l} A(x, 3), B(4, y) \\ \vec{AB} = -3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \vec{AB} = (4-x) \cdot \vec{i} + (y-3) \cdot \vec{j} \\ \vec{AB} = -3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 4-x = -3 \\ y-3 = 2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} -x = -3-4 \\ y = 2+3 \end{array} \right\} \Rightarrow \\ \Rightarrow \left. \begin{array}{l} -x = -7 \quad / \cdot (-1) \\ y = 5 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 7 \\ y = 5 \end{array} \right\}. \end{aligned}$$

Vježba 022

Odredite nepoznate koordinate točkica A(x, 3) i B(4, y) ako je vektor $\vec{AB} = 4 \cdot \vec{i} - 9 \cdot \vec{j}$.

Rezultat: x = 0, y = -6.

Zadatak 023 (Kristina-Kiki, studentica)

Nadite kut α između vektora \vec{a} i \vec{b} ako je $\vec{a} + \vec{b}$ okomito na $7 \cdot \vec{a} - 5 \cdot \vec{b}$ te je $|\vec{a}| = 2$, $|\vec{b}| = 2$.

Rješenje 023

Ponovimo!

Skalarni produkt vektora \vec{a} i \vec{b} : $\vec{a} \circ \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \alpha$,

$$\vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \cdot \cos 0 = |\vec{a}|^2 \cdot 1 = |\vec{a}|^2.$$

Okomitost vektora: $\vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 0$.

Budući da je $\vec{a} + \vec{b}$ okomito na $7 \cdot \vec{a} - 5 \cdot \vec{b}$, njihov skalarni produkt jednak je nuli:

$$\begin{aligned} (\vec{a} + \vec{b}) \circ (7\vec{a} - 5\vec{b}) &= 0 \Rightarrow 7\vec{a} \circ \vec{a} - 5\vec{a} \circ \vec{b} + 7\vec{a} \circ \vec{b} - 5\vec{b} \circ \vec{b} = 0 \Rightarrow \\ \Rightarrow 7 \cdot \left| \vec{a} \right|^2 + 2\vec{a} \circ \vec{b} - 5 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 &= 0 \Rightarrow 7 \cdot 2^2 + 2\vec{a} \circ \vec{b} - 5 \cdot 2^2 = 0 \Rightarrow 28 + 2\vec{a} \circ \vec{b} - 20 = 0 \Rightarrow \\ \Rightarrow 8 + 2\vec{a} \circ \vec{b} &= 0 \quad /:2 \Rightarrow 4 + \vec{a} \circ \vec{b} = 0 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = -4 \Rightarrow \left| \vec{a} \right| \cdot \left| \vec{b} \right| \cdot \cos \alpha = -4 \Rightarrow \\ \Rightarrow 2 \cdot 2 \cdot \cos \alpha &= -4 \Rightarrow 4 \cdot \cos \alpha = -4 \quad /:4 \Rightarrow \cos \alpha = -1 \Rightarrow \alpha = 180^0 \text{ ili } \alpha = \pi. \end{aligned}$$

Vježba 023

Nadite kut α između vektora \vec{a} i \vec{b} ako je $\vec{a} + \vec{b}$ okomito na $5\vec{a} - 7\vec{b}$ te je $\left| \vec{a} \right| = 2$, $\left| \vec{b} \right| = 2$.

Rezultat: $\alpha = 180^0$ ili $\alpha = \pi$.

Zadatak 024 (Hrvoje, šumarska škola)

Za koji je vektor parabola $y = \frac{1}{2}x^2 - 12x + 74$ dobivena translacijom iz parabole $y = \frac{1}{2}x^2 - 2$?

Rješenje 024

Ponovimo!

Za parabolu $y = a \cdot x^2 + b \cdot x + c$ njezino tjeme glasi: $T(x_0, y_0) = T\left(-\frac{b}{2 \cdot a}, \frac{4 \cdot a \cdot c - b^2}{4 \cdot a}\right)$.

Neka su $A(x_1, y_1)$ i $B(x_2, y_2)$ dvije točke ravnine. Tada vrijedi: $\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}$.

Određimo tjemena parabola:

$$\left. \begin{aligned} y &= \frac{1}{2}x^2 - 2 \\ a &= \frac{1}{2}, b = 0, c = -2 \end{aligned} \right\} \Rightarrow T_1\left(\frac{0}{2 \cdot \frac{1}{2}}, \frac{4 \cdot \frac{1}{2} \cdot (-2) - 0}{4 \cdot \frac{1}{2}}\right) \Rightarrow T_1\left(0, \frac{-4}{2}\right) \Rightarrow T_1(0, -2).$$

$$\left. \begin{aligned} y &= \frac{1}{2}x^2 - 12x + 74 \\ a &= \frac{1}{2}, b = -12, c = 74 \end{aligned} \right\} \Rightarrow T_2\left(\frac{12}{2 \cdot \frac{1}{2}}, \frac{4 \cdot \frac{1}{2} \cdot 74 - 144}{4 \cdot \frac{1}{2}}\right) \Rightarrow T_2\left(12, \frac{148 - 144}{2}\right) \Rightarrow T_2(12, 2).$$

Računamo vektore \vec{OT}_1 i \vec{OT}_2 :

$$\left. \begin{aligned} O(0, 0) \\ T_1(0, -2) \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{OT}_1 = (0 - 0) \cdot \vec{i} + (-2 - 0) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{OT}_1 = -2 \cdot \vec{j}.$$

$$\left. \begin{aligned} O(0, 0) \\ T_2(12, 2) \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{OT}_2 = (12 - 0) \cdot \vec{i} + (2 - 0) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{OT}_2 = 12 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}.$$

Vektor translacije iznosi:

$$\vec{v} = \vec{OT}_2 - \vec{OT}_1 = 12 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} - (-2) \cdot \vec{j} = 12 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}.$$

Vježba 024

Za koji je vektor parabola $y = x^2 + 4$ dobivena translacijom iz parabole $y = x^2$?

Rezultat: $\vec{v} = 4 \cdot \vec{j}$.

Zadatak 025 (Ivica, student)

Za vektore $\vec{a} = (2, 1, -3)$ i $\vec{b} = (1, 1, -2)$ nađite $\left| 3 \cdot \vec{a} + \vec{b} \right|$.

Rješenje 025

Ponovimo!

Duljina vektora $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ definira se $\left| \vec{a} \right| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2}$.

Računamo:

$$\left. \begin{aligned} \vec{a} &= (2, 1, -3) = 2 \cdot \vec{i} + \vec{j} - 3 \cdot \vec{k} \\ \vec{b} &= (1, 1, -2) = \vec{i} + \vec{j} - 2 \cdot \vec{k} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left| 3 \cdot \vec{a} + \vec{b} \right| = \left| 3 \cdot (2 \cdot \vec{i} + \vec{j} - 3 \cdot \vec{k}) + \vec{i} + \vec{j} - 2 \cdot \vec{k} \right| =$$

$$= \left| 6 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} - 9 \cdot \vec{k} + \vec{i} + \vec{j} - 2 \cdot \vec{k} \right| = \left| 7 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j} - 11 \cdot \vec{k} \right| = \sqrt{7^2 + 4^2 + (-11)^2} = \sqrt{49 + 14 + 121} = \sqrt{186}.$$

Vježba 025

Za vektore $\vec{a} = (1, 1, 1)$ i $\vec{b} = (2, 2, 2)$ nađite $\left| \vec{a} + \vec{b} \right|$.

Rezultat: $\sqrt{27} = 3 \cdot \sqrt{3}$.

Zadatak 026 (Ivica, student)

Za vektore $\vec{b} = (1, 1, -2)$ i $\vec{c} = (2, -1, 3)$ nađite $\vec{c} \circ \vec{b}$.

Rješenje 026

Ponovimo!

Formula za skalarni produkt vektora $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ pomoću njihovih komponenata u pravokutnom koordinatnom sustavu (Kartezijevom koordinatnom sustavu) glasi:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z.$$

Računamo:

$$\left. \begin{aligned} \vec{b} &= (1, 1, -2) = \vec{i} + \vec{j} - 2 \cdot \vec{k} \\ \vec{c} &= (2, -1, 3) = 2 \cdot \vec{i} - \vec{j} + 3 \cdot \vec{k} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{c} \circ \vec{b} = c_x \cdot b_x + c_y \cdot b_y + c_z \cdot b_z = 2 \cdot 1 + (-1) \cdot 1 + 3 \cdot (-2) = 2 - 1 - 6 = -5.$$

Vježba 026

Za vektore $\vec{b} = (2, 4, -2)$ i $\vec{c} = (3, 4, 11)$ nađite $\vec{c} \circ \vec{b}$.

Rezultat: 0.

Zadatak 027 (Ivica, student)

Za vektore $\vec{b} = (1, 1, -2)$ i $\vec{c} = (2, -1, 3)$ nađite $\vec{b} \times \vec{c}$.

Rješenje 027

Ponovimo!

Formula za vektorski produkt vektora $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ pomoću njihovih komponenata u pravokutnom koordinatnom sustavu (Kartezijevom koordinatnom sustavu) glasi:

$$\vec{a} \times \vec{b} = \vec{i} \cdot (a_y \cdot b_z - a_z \cdot b_y) + \vec{j} \cdot (a_z \cdot b_x - a_x \cdot b_z) + \vec{k} \cdot (a_x \cdot b_y - a_y \cdot b_x).$$

Računamo:

$$\left. \begin{aligned} \vec{b} &= (1, 1, -2) = \vec{i} + \vec{j} - 2 \cdot \vec{k} \\ \vec{c} &= (2, -1, 3) = 2 \cdot \vec{i} - \vec{j} + 3 \cdot \vec{k} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{b} \times \vec{c} = \vec{i} \cdot (b_y \cdot c_z - b_z \cdot c_y) + \vec{j} \cdot (b_z \cdot c_x - b_x \cdot c_z) + \vec{k} \cdot (b_x \cdot c_y - b_y \cdot c_x) =$$

$$= \vec{i} \cdot (1 \cdot 3 - (-2) \cdot (-1)) + \vec{j} \cdot (-2 \cdot 2 - 1 \cdot 3) + \vec{k} \cdot (1 \cdot (-1) - 1 \cdot 2) = \vec{i} \cdot (3 - 2) + \vec{j} \cdot (-4 - 3) + \vec{k} \cdot (-1 - 2) =$$

$$= \vec{i} - 7 \cdot \vec{j} - 3 \cdot \vec{k}.$$

Vježba 027

Za vektore $\vec{b} = (3, -1, -2)$ i $\vec{c} = (1, 2, -1)$ nađite $\vec{b} \times \vec{c}$.

Rezultat: $5 \cdot \vec{i} + \vec{j} + 7 \cdot \vec{k}$.

Zadatak 028 (Anamarija, Sanela, maturantice gimnazije)

Zadani su vektori $\vec{a} = (3, 2, -5)$, $\vec{b} = (4, 4, -1)$ i $\vec{c} = (6, 8, 7)$. Ako postoje realni brojevi α , β i γ takvi da je $\alpha \cdot \vec{a} + \beta \cdot \vec{b} + \gamma \cdot \vec{c} = \vec{0}$, nađite omjer $\alpha : \beta : \gamma$.

Rješenje 028

Ponovimo!

Jednakost vektora \vec{a} i \vec{b} :

$$\left. \begin{aligned} \vec{a} &= (a_x, a_y, a_z) \\ \vec{b} &= (b_x, b_y, b_z) \\ \vec{a} &= \vec{b} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} a_x &= b_x \\ a_y &= b_y \\ a_z &= b_z \end{aligned} \right\}.$$

$$\alpha \cdot \vec{a} + \beta \cdot \vec{b} + \gamma \cdot \vec{c} = \vec{0} \Rightarrow \alpha \cdot (3, 2, -5) + \beta \cdot (4, 4, -1) + \gamma \cdot (6, 8, 7) = (0, 0, 0) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (3 \cdot \alpha, 2 \cdot \alpha, -5 \cdot \alpha) + (4 \cdot \beta, 4 \cdot \beta, -1 \cdot \beta) + (6 \cdot \gamma, 8 \cdot \gamma, 7 \cdot \gamma) = (0, 0, 0) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} 3 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ 2 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 8 \cdot \gamma &= 0 \\ -5 \cdot \alpha - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} 3 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ 2 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 8 \cdot \gamma &= 0 \\ -5 \cdot \alpha - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} 3 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ 2 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 8 \cdot \gamma &= 0 \quad /:2 \\ -5 \cdot \alpha - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} 3 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ \alpha + 2 \cdot \beta + 4 \cdot \gamma &= 0 \\ -5 \cdot \alpha - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{iz druge jednadžbe} \\ \text{izračunamo } \alpha \text{ i uvrstimo} \\ \text{u prvu i treću jednadžbu} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} 3 \cdot \alpha + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ \alpha &= -2 \cdot \beta - 4 \cdot \gamma \\ -5 \cdot \alpha - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} 3 \cdot (-2 \cdot \beta - 4 \cdot \gamma) + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ -5 \cdot (-2 \cdot \beta - 4 \cdot \gamma) - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} -6 \cdot \beta - 12 \cdot \gamma + 4 \cdot \beta + 6 \cdot \gamma &= 0 \\ 10 \cdot \beta + 20 \cdot \gamma - 1 \cdot \beta + 7 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} -2 \cdot \beta - 6 \cdot \gamma &= 0 \\ 9 \cdot \beta + 27 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} -2 \cdot \beta - 6 \cdot \gamma &= 0 \quad /:(-2) \\ 9 \cdot \beta + 27 \cdot \gamma &= 0 \quad /:9 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} \beta + 3 \cdot \gamma &= 0 \\ \beta + 3 \cdot \gamma &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \beta + 3 \cdot \gamma = 0 \Rightarrow \beta = -3 \cdot \gamma.$$

Izrazimo α kao funkciju od γ :

$$\left. \begin{aligned} \beta &= -3 \cdot \gamma \\ \alpha &= -2 \cdot \beta - 4 \cdot \gamma \end{aligned} \right\} \Rightarrow \alpha = -2 \cdot (-3 \cdot \gamma) - 4 \cdot \gamma \Rightarrow \alpha = 6 \cdot \gamma - 4 \cdot \gamma \Rightarrow \alpha = 2 \cdot \gamma.$$

Gledamo omjer:

$$\left. \begin{array}{l} \alpha = 2 \cdot \gamma \\ \beta = -3 \cdot \gamma \\ \gamma = \gamma \end{array} \right\} \Rightarrow \alpha : \beta : \gamma = 2 \cdot \gamma : (-3 \cdot \gamma) : \gamma \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{\textit{članove omjera}} \\ \text{\textit{dijelimo sa } \gamma} \end{array} \right] \Rightarrow \alpha : \beta : \gamma = 2 : (-3) : 1.$$

Vježba 028

Zadani su vektori $\vec{a} = (3, 2, -5)$, $\vec{b} = (4, 4, -1)$ i $\vec{c} = (6, 8, 7)$. Ako postoje realni brojevi α , β i γ takvi da je $\alpha \cdot \vec{a} + \beta \cdot \vec{b} + \gamma \cdot \vec{c} = \vec{0}$, nadite omjer $\beta : \gamma : \alpha$.

Rezultat: $\beta : \gamma : \alpha = -3 : 1 : 2$.

Zadatak 029 (Martina, srednjoškolka)

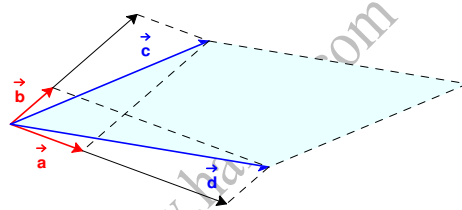
Izračunaj površinu četverokuta razapetog vektorima $\vec{c} = \vec{a} + 3 \cdot \vec{b}$ i $\vec{d} = 3 \cdot \vec{a} + \vec{b}$ ako je $|\vec{a}| = |\vec{b}| = \sqrt{2}$ i kut između vektora \vec{a} i \vec{b} je $\frac{2 \cdot \pi}{3}$.

Rješenje 029

Ponovimo!

$$\vec{x} \times \vec{x} = \vec{0}, \quad \vec{x} \times \vec{y} = -\vec{y} \times \vec{x}, \quad \left| \vec{x} \times \vec{y} \right| = \left| \vec{x} \right| \cdot \left| \vec{y} \right| \cdot \sin \varphi, \quad \varphi \text{ je kut između vektora } \vec{x} \text{ i } \vec{y}.$$

$$\sin(\pi - \varphi) = \sin \varphi.$$

Površina četverokuta (paralelograma) razapetog vektorima \vec{c} i \vec{d} računa se po formuli

$$P = \left| \vec{c} \times \vec{d} \right|.$$

Najprije izračunamo vektorski produkt $\vec{c} \times \vec{d}$:

$$\begin{aligned} \vec{c} \times \vec{d} &= (\vec{a} + 3 \cdot \vec{b}) \times (3 \cdot \vec{a} + \vec{b}) = 3 \cdot \vec{a} \times \vec{a} + \vec{a} \times \vec{b} + 9 \cdot \vec{b} \times \vec{a} + 3 \cdot \vec{b} \times \vec{b} = 3 \cdot \vec{0} - \vec{b} \times \vec{a} + 9 \cdot \vec{b} \times \vec{a} + 3 \cdot \vec{0} = \\ &= 8 \cdot \vec{b} \times \vec{a}. \end{aligned}$$

Površina četverokuta iznosi:

$$\begin{aligned} P &= \left| \vec{c} \times \vec{d} \right| \Rightarrow P = \left| 8 \cdot \vec{b} \times \vec{a} \right| \Rightarrow P = 8 \cdot \left| \vec{b} \times \vec{a} \right| \Rightarrow P = 8 \cdot \left| \vec{b} \right| \cdot \left| \vec{a} \right| \cdot \sin \frac{2 \cdot \pi}{3} \Rightarrow \\ &\Rightarrow P = 8 \cdot \sqrt{2} \cdot \sqrt{2} \cdot \sin \left(\pi - \frac{\pi}{3} \right) \Rightarrow P = 8 \cdot 2 \cdot \sin \frac{\pi}{3} \Rightarrow P = 16 \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} \Rightarrow P = 8 \cdot \sqrt{3}. \end{aligned}$$

Vježba 029

Izračunaj površinu četverokuta razapetog vektorima $\vec{a} = \vec{p} + 2 \cdot \vec{q}$ i $\vec{b} = 2 \cdot \vec{p} + \vec{q}$ ako je $\left| \vec{p} \right| = \left| \vec{q} \right| = 1$ i kut između vektora \vec{p} i \vec{q} je $\frac{\pi}{3}$.

Rezultat: $\frac{3 \cdot \sqrt{3}}{2}$.

Zadatak 030 (Martina, srednjoškolkica)

Nađi visinu iz točke P tetraedra čiji su vrhovi P(2, -1, 0), A(1, -1, 1), B(2, 0, 2) i C(-1, 3, 1).

Rješenje 030

Ponovimo!

Ako su zadane točke A(x₁, y₁, z₁) i B(x₂, y₂, z₂), onda su koordinate vektora koji ih spajaju sljedeće:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} + (z_2 - z_1) \cdot \vec{k}, \quad \vec{BA} = (x_1 - x_2) \cdot \vec{i} + (y_1 - y_2) \cdot \vec{j} + (z_1 - z_2) \cdot \vec{k}.$$

Modul ili apsolutna vrijednost vektora ili duljina vektora

$$\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k} \text{ definira se } |\vec{a}| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2}.$$

Vektorski produkt vektora $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ je:

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \end{vmatrix} \text{ ili } \vec{a} \times \vec{b} = (a_y \cdot b_z - a_z \cdot b_y) \cdot \vec{i} + (a_z \cdot b_x - a_x \cdot b_z) \cdot \vec{j} + (a_x \cdot b_y - a_y \cdot b_x) \cdot \vec{k}.$$

Površina paralelograma razapetog vektorima \vec{a} i \vec{b} je:

$$P = \left| \vec{a} \times \vec{b} \right|.$$

Obujam tetraedra (piramide) razapetog vektorima

$\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$, $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{c} = c_x \cdot \vec{i} + c_y \cdot \vec{j} + c_z \cdot \vec{k}$ dan je formulama:

$$V = \frac{1}{6} \cdot \left| \left(\vec{a} \times \vec{b} \right) \circ \vec{c} \right| \text{ ili } V = \frac{1}{6} \cdot \begin{vmatrix} a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \\ c_x & c_y & c_z \end{vmatrix}.$$

Obujam tetraedra (piramide) glasi:

$$V = \frac{1}{3} \cdot B \cdot v,$$

gdje je B baza tetraedra, a v njegova visina.

Obujam tetraedra (piramide) ABCP dobije se po formuli

$$V = \frac{1}{6} \cdot \left| \left(\vec{a} \times \vec{b} \right) \circ \vec{c} \right|,$$

gdje su $\vec{a} = \vec{PA}$, $\vec{b} = \vec{PB}$, $\vec{c} = \vec{PC}$ vektori koji razapinju neki paralelepiped. Dakle je:

$$\left. \begin{matrix} P(2, -1, 0), A(1, -1, 1) \\ \vec{a} = \vec{PA} \end{matrix} \right\} \Rightarrow \vec{a} = (1-2) \cdot \vec{i} + (-1+1) \cdot \vec{j} + (1-0) \cdot \vec{k} \Rightarrow \vec{a} = -1 \cdot \vec{i} + 1 \cdot \vec{k},$$

$$\left. \begin{matrix} P(2, -1, 0), B(2, 0, 2) \\ \vec{b} = \vec{PB} \end{matrix} \right\} \Rightarrow \vec{b} = (2-2) \cdot \vec{i} + (0+1) \cdot \vec{j} + (2-0) \cdot \vec{k} \Rightarrow \vec{b} = 1 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k},$$

$$\left. \begin{matrix} P(2, -1, 0), C(-1, 3, 1) \\ \vec{c} = \vec{PC} \end{matrix} \right\} \Rightarrow \vec{c} = (-1-2) \cdot \vec{i} + (3+1) \cdot \vec{j} + (1-0) \cdot \vec{k} \Rightarrow \vec{c} = -3 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j} + 1 \cdot \vec{k}.$$

Računamo obujam tetraedra ABCP:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}, \quad \vec{a} = -1 \cdot \vec{i} + 0 \cdot \vec{j} + 1 \cdot \vec{k} \\ \vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}, \quad \vec{b} = 0 \cdot \vec{i} + 1 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} \\ \vec{c} = c_x \cdot \vec{i} + c_y \cdot \vec{j} + c_z \cdot \vec{k}, \quad \vec{c} = -3 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j} + 1 \cdot \vec{k} \end{array} \right\} \Rightarrow V = \frac{1}{6} \cdot \begin{vmatrix} -1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ -3 & 4 & 1 \end{vmatrix} \Rightarrow$$

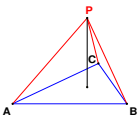
$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{pomoću Sarrusova pravila izračunamo determinantu} \\ \text{trećeg reda, pogledaj Matrični račun (40) Zadatak 005} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow V = \frac{1}{6} \cdot \begin{vmatrix} -1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ -3 & 4 & 1 \end{vmatrix} \Rightarrow V = \frac{1}{6} \cdot [(-1 \cdot 1 \cdot 1 + 0 \cdot 2 \cdot (-3) + 1 \cdot 0 \cdot 4) - (-3 \cdot 1 \cdot 1 + 4 \cdot 2 \cdot (-1) + 1 \cdot 0 \cdot 0)] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow V = \frac{1}{6} \cdot [(-1 + 0 + 0) - (-3 - 8 + 0)] \Rightarrow V = \frac{1}{6} \cdot [-1 + 11] \Rightarrow V = \frac{1}{6} \cdot 10 \Rightarrow V = \frac{5}{3}.$$

Budući da računamo visinu v iz vrha P tetraedra ABCP, njegova baza je trokut ABC čija je površina jednaka polovici površine paralelograma razapetog vektorima $\vec{a} = \vec{AB}$ i $\vec{b} = \vec{AC}$. Površina trokuta ABC iznosi:

$$\left. \begin{array}{l} A(1, -1, 1), B(2, 0, 2) \\ \vec{a} = \vec{AB} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{a} = (2-1) \cdot \vec{i} + (0+1) \cdot \vec{j} + (2-1) \cdot \vec{k} \Rightarrow \vec{a} = \vec{i} + \vec{j} + \vec{k},$$

$$\left. \begin{array}{l} A(1, -1, 1), C(-1, 3, 1) \\ \vec{b} = \vec{AC} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{b} = (-1-1) \cdot \vec{i} + (3+1) \cdot \vec{j} + (1-1) \cdot \vec{k} \Rightarrow \vec{b} = -2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}.$$

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = \vec{i} + \vec{j} + \vec{k} \\ \vec{b} = -2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j} + 0 \cdot \vec{k} \end{array} \right\} \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \left| \vec{a} \times \vec{b} \right| \Rightarrow$$

$$\Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \left| (1 \cdot 0 - 1 \cdot 4) \cdot \vec{i} + (1 \cdot (-2) - 0 \cdot 1) \cdot \vec{j} + (1 \cdot 4 - 1 \cdot (-2)) \cdot \vec{k} \right| \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \left| -4 \cdot \vec{i} - 2 \cdot \vec{j} + 6 \cdot \vec{k} \right| \Rightarrow$$

$$\Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \sqrt{(-4)^2 + (-2)^2 + 6^2} \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \sqrt{16 + 4 + 36} \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \sqrt{56} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{djelomično} \\ \text{korjenovanje} \end{array} \right] \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot \sqrt{4 \cdot 14} \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot 2 \cdot \sqrt{14} \Rightarrow P_{ABC} = \sqrt{14}.$$

Visina v tetraedra ABCP iz točke P iznosi:

$$\left. \begin{array}{l} B = P_{ABC} = \sqrt{14} \\ V = \frac{5}{3} \end{array} \right\} \Rightarrow V = \frac{1}{3} \cdot B \cdot v \Rightarrow v = \frac{3 \cdot V}{B} \Rightarrow v = \frac{3 \cdot \frac{5}{3}}{\sqrt{14}} \Rightarrow v = \frac{5}{\sqrt{14}} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{racionalizacija} \\ \text{nazivnika} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow v = \frac{5}{\sqrt{14}} \cdot \frac{\sqrt{14}}{\sqrt{14}} \Rightarrow v = \frac{5 \cdot \sqrt{14}}{14}.$$

Vježba 030

Nađi visinu iz točke P tetraedra čiji su vrhovi P(0, 0, 7), A(0, -3, -1), B(-2, 0, -1) i C(-2, -3, 5).

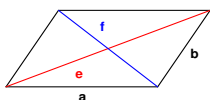
Rezultat: $\sqrt{14}$.

Zadatak 031 (Viki, gimnazija)

Ako za vektore \vec{a} i \vec{b} vrijedi $|\vec{a}| = 6$, $|\vec{b}| = 8$, $|\vec{a} - \vec{b}| = 5$, koliko je $|\vec{a} + \vec{b}|$?

Rješenje 031

Ponovimo!

Za stranice a, b i dijagonale e, f paralelograma vrijedi:

$$e^2 + f^2 = 2 \cdot a^2 + 2 \cdot b^2.$$

Budući da se radi o stranicama i dijagonalama paralelograma, slijedi:

$$\begin{aligned} \left| \vec{a} + \vec{b} \right|^2 + \left| \vec{a} - \vec{b} \right|^2 &= 2 \cdot \left| \vec{a} \right|^2 + 2 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right|^2 = 2 \cdot \left| \vec{a} \right|^2 + 2 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 - \left| \vec{a} - \vec{b} \right|^2 \quad / \sqrt{} \Rightarrow \\ \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right| &= \sqrt{2 \cdot \left| \vec{a} \right|^2 + 2 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 - \left| \vec{a} - \vec{b} \right|^2} \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right| = \sqrt{2 \cdot 6^2 + 2 \cdot 8^2 - 5^2} \Rightarrow \\ \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right| &= \sqrt{72 + 128 - 25} \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right| = \sqrt{175} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{djelomično} \\ \text{korjenovanje} \end{array} \right] \Rightarrow \\ \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right| &= \sqrt{25 \cdot 7} \Rightarrow \left| \vec{a} + \vec{b} \right| = 5 \cdot \sqrt{7}. \end{aligned}$$

Vježba 031

Ako za vektore \vec{a} i \vec{b} vrijedi $\left| \vec{a} \right| = 6$, $\left| \vec{b} \right| = 8$, $\left| \vec{a} + \vec{b} \right| = 5 \cdot \sqrt{7}$, koliko je $\left| \vec{a} - \vec{b} \right|$?

Rezultat: 5.

Zadatak 032 (Alex99, student)

Koliki je rad sile $\vec{F} = 2 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} - \vec{k}$ na putu od točke A(1, 1, 2) do točke B(2, 3, 4).

Rješenje 032

Ponovimo!

Ako su dane točke A(x_1, y_1, z_1) i B(x_2, y_2, z_2), onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} + (z_2 - z_1) \cdot \vec{k}.$$

Rad stalne sile \vec{F} na putu \vec{s} jednak je skalarnom produktu:

$$W = \vec{F} \circ \vec{s}.$$

Ako su vektori \vec{F} i \vec{s} zadani u koordinatnom sustavu rad stalne sile \vec{F} na putu \vec{s} je:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{F} = F_x \cdot \vec{i} + F_y \cdot \vec{j} + F_z \cdot \vec{k} \\ \vec{s} = s_x \cdot \vec{i} + s_y \cdot \vec{j} + s_z \cdot \vec{k} \\ W = \vec{F} \circ \vec{s} \end{array} \right\} \Rightarrow W = F_x \cdot s_x + F_y \cdot s_y + F_z \cdot s_z.$$

Najprije odredimo vektor puta:

$$\vec{s} = \vec{AB}.$$

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1, z_1) = A(1, 1, 2) \\ B(x_2, y_2, z_2) = B(2, 3, 4) \\ \vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} + (z_2 - z_1) \cdot \vec{k} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{s} = (2-1) \cdot \vec{i} + (3-1) \cdot \vec{j} + (4-2) \cdot \vec{k} \Rightarrow \\ \Rightarrow \vec{s} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k}.$$

Rad sile iznosi:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{F} = 2 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} - \vec{k} \\ \vec{s} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} \\ W = F_x \cdot s_x + F_y \cdot s_y + F_z \cdot s_z \end{array} \right\} \Rightarrow W = 2 \cdot 1 + 2 \cdot 2 + (-1) \cdot 2 = 2 + 4 - 2 = 4.$$

Vježba 032

Koliki je rad sile $\vec{F} = 2 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} - \vec{k}$ na putu od točke A(2, 2, 3) do točke B(3, 4, 5).

Rezultat: 4.

Zadatak 033 (Marina, gimnazija)

Dane su točke A(-2, 3), B(3, 1), C(-1, -1), D(0, 3). Prikažite vektor \vec{AC} kao linearnu kombinaciju vektora \vec{AB} i \vec{AD} .

Rješenje 033

Ponovimo!

Ako su \vec{a} i \vec{b} dva vektora i α, β dva realna broja, onda se izraz $\alpha \cdot \vec{a} + \beta \cdot \vec{b}$ zove linearna kombinacija vektora \vec{a} i \vec{b} .

Ako su dane točke A(x_1, y_1) i B(x_2, y_2), onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}.$$

Ako je $a \cdot \vec{i} + b \cdot \vec{j} = c \cdot \vec{i} + d \cdot \vec{j}$, onda je $a = c$ i $b = d$.

Budući da je duljina vektora \vec{AB} jednaka duljini dužine \vec{AB} , vrijedi:

$$|\vec{AB}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2},$$

gdje su A(x_1, y_1), B(x_2, y_2).

Prvo odredimo vektore \vec{AB} , \vec{AC} i \vec{AD} :

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(-2, 3) \\ \bullet B(x_2, y_2) = B(3, 1) \\ \vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{AB} = (3 - (-2)) \cdot \vec{i} + (1 - 3) \cdot \vec{j} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{AB} = (3 + 2) \cdot \vec{i} + (1 - 3) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AB} = 5 \cdot \vec{i} - 2 \cdot \vec{j}.$$

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(-2, 3) \\ \bullet C(x_2, y_2) = C(-1, -1) \\ \vec{AC} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{AC} = (-1 - (-2)) \cdot \vec{i} + (-1 - 3) \cdot \vec{j} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{AC} = (-1 + 2) \cdot \vec{i} + (-1 - 3) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AC} = \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}.$$

$$\left. \begin{aligned} A(x_1, y_1) &= A(-2, 3) \\ \bullet \quad D(x_2, y_2) &= D(0, 3) \\ \vec{AD} &= (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{AD} = (0 - (-2)) \cdot \vec{i} + (3 - 3) \cdot \vec{j} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{AD} = (0 + 2) \cdot \vec{i} + (3 - 3) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AD} = 2 \cdot \vec{i} + 0 \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AD} = 2 \cdot \vec{i}.$$

Sada računamo realne brojeve α i β kako bismo vektor \vec{AC} mogli prikazati kao linearnu kombinaciju vektora \vec{AB} i \vec{AD} :

$$\begin{aligned} \vec{AC} &= \alpha \cdot \vec{AB} + \beta \cdot \vec{AD} \Rightarrow \vec{i} - 4 \cdot \vec{j} = \alpha \cdot (5 \cdot \vec{i} - 2 \cdot \vec{j}) + \beta \cdot (2 \cdot \vec{i}) \Rightarrow \\ \Rightarrow \vec{i} - 4 \cdot \vec{j} &= 5 \cdot \alpha \cdot \vec{i} - 2 \cdot \alpha \cdot \vec{j} + 2 \cdot \beta \cdot \vec{i} \Rightarrow \vec{i} - 4 \cdot \vec{j} = (5 \cdot \alpha + 2 \cdot \beta) \cdot \vec{i} - 2 \cdot \alpha \cdot \vec{j} \Rightarrow \\ \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{koristimo jednakost} \\ \text{vektora} \end{array} \right] &= \left. \begin{array}{l} 1 = 5 \cdot \alpha + 2 \cdot \beta \\ -4 = -2 \cdot \alpha \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 5 \cdot \alpha + 2 \cdot \beta = 1 \\ -2 \cdot \alpha = -4 \quad /: (-2) \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 5 \cdot \alpha + 2 \cdot \beta = 1 \\ \alpha = 2 \end{array} \right\} \Rightarrow \\ \Rightarrow 5 \cdot 2 + 2 \cdot \beta &= 1 \Rightarrow 10 + 2 \cdot \beta = 1 \Rightarrow 2 \cdot \beta = 1 - 10 \Rightarrow 2 \cdot \beta = -9 \quad /: (-2) \Rightarrow \beta = -\frac{9}{2} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \alpha = 2 \\ \beta = -\frac{9}{2} \end{array} \right\}. \end{aligned}$$

Dakle, vrijedi:

$$\vec{AC} = 2 \cdot \vec{AB} - \frac{9}{2} \cdot \vec{AD}.$$

Vježba 033

Dane su točke $A(-2, 3)$, $B(3, 1)$, $C(-1, -1)$, $D(0, 3)$. Prikažite vektor \vec{BC} kao linearnu kombinaciju vektora \vec{AD} i \vec{CD} .

Rezultat: $\vec{BC} = -\frac{7}{4} \cdot \vec{AD} - \frac{1}{2} \cdot \vec{CD}.$

Zadatak 034 (Marina, gimnazija)

Zadana je točka $B(2, -4)$. Odredite ordinatu točke $A(4, y)$ ako je $|\vec{AB}| = 2 \cdot \sqrt{5}$.

Rješenje 034

Ponovimo!

$$(-a-b)^2 = (a+b)^2, \quad \sqrt{a^2} = |a|, \quad |x| = \begin{cases} x, & x \geq 0 \\ -x, & x < 0 \end{cases}.$$

Ako su dane točke $A(x_1, y_1)$ i $B(x_2, y_2)$, onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}.$$

Budući da je duljina vektora \vec{AB} jednaka duljini dužine \overline{AB} , vrijedi:

$$|\vec{AB}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2},$$

gdje su $A(x_1, y_1)$, $B(x_2, y_2)$.

Prvo odredimo vektor \vec{AB} :

$$\left. \begin{aligned} A(x_1, y_1) &= A(4, y) \\ \bullet \quad B(x_2, y_2) &= B(2, -4) \\ \vec{AB} &= (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{AB} = (2-4) \cdot \vec{i} + (-4-y) \cdot \vec{j} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{AB} = -2 \cdot \vec{i} + (-4-y) \cdot \vec{j}.$$

Budući da je $|\vec{AB}| = 2 \cdot \sqrt{5}$, slijedi:

$$\begin{aligned} |\vec{AB}| = 2 \cdot \sqrt{5} &\Rightarrow \sqrt{(-2)^2 + (-4-y)^2} = 2 \cdot \sqrt{5} \quad / \sqrt{} \Rightarrow (-2)^2 + (-4-y)^2 = 4 \cdot 5 \Rightarrow 4 + (4+y)^2 = 20 \Rightarrow \\ &\Rightarrow (4+y)^2 = 20-4 \Rightarrow (4+y)^2 = 16 \quad / \sqrt{} \Rightarrow \sqrt{(4+y)^2} = \sqrt{16} \Rightarrow |4+y| = 4 \Rightarrow \left. \begin{aligned} 4+y &= 4 \\ 4+y &= -4 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \left. \begin{aligned} y &= 4-4 \\ y &= -4-4 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} y_1 &= 0 \\ y_2 &= -8 \end{aligned} \right\}. \end{aligned}$$

Dakle, postoje dvije ordinate pa tako i dvije točke za koje vrijedi $|\vec{AB}| = 2 \cdot \sqrt{5}$.

To su točke: $A_1(4, -8)$ i $A_2(4, 0)$.

Vježba 034

Zadana je točka $A(2, 5)$. Odredite apscisu točke $B(x, -1)$ ako je $|\vec{AB}| = \sqrt{40}$.

Rezultat: $B_1(0, -1)$ i $B_2(4, -1)$.

Zadatak 035 (Marina, gimnazija)

Koliki je modul (iznos) vektora $\vec{a} + 2 \cdot \vec{b}$ ako je $\vec{a} = 2 \cdot \vec{i} + 9 \cdot \vec{j}$, $\vec{b} = 5 \cdot \vec{i} - 2 \cdot \vec{j}$.

Rješenje 035

Ponovimo!

Ako vektor zapisujemo u obliku $a \cdot \vec{i} + b \cdot \vec{j}$ duljina vektora (modul, iznos) ima formulu

$$|a \cdot \vec{i} + b \cdot \vec{j}| = \sqrt{a^2 + b^2}.$$

Najprije odredimo zadani vektor:

$$\vec{a} + 2 \cdot \vec{b} = 2 \cdot \vec{i} + 9 \cdot \vec{j} + 2 \cdot (5 \cdot \vec{i} - 2 \cdot \vec{j}) = 2 \cdot \vec{i} + 9 \cdot \vec{j} + 10 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j} = 12 \cdot \vec{i} + 5 \cdot \vec{j}.$$

Modul vektora iznosi:

$$|\vec{a} + 2 \cdot \vec{b}| = |12 \cdot \vec{i} + 5 \cdot \vec{j}| = \sqrt{12^2 + 5^2} = \sqrt{144 + 25} = \sqrt{169} = 13.$$

Vježba 035

Koliki je modul (iznos) vektora $3 \cdot \vec{a} + \vec{b}$ ako je $\vec{a} = 3 \cdot \vec{i} + \vec{j}$, $\vec{b} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}$.

Rezultat: 13.

Zadatak 036 (Vedran, tehnička škola)

Vektori \vec{a} , \vec{b} i \vec{c} zadovoljavaju uvjet $\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} = \vec{0}$. Ako je $|\vec{a}| = 3$, $|\vec{b}| = 1$, $|\vec{c}| = 4$

izračunati $\vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{c} \circ \vec{a}$.

Rješenje 036

Ponovimo!

$$\vec{a} \circ \vec{a} = \left| \vec{a} \right| \cdot \left| \vec{a} \right| \cdot \cos 0 = \left| \vec{a} \right| \cdot \left| \vec{a} \right| \cdot 1 = \left| \vec{a} \right|^2, \quad \vec{a} \circ \vec{b} = \vec{b} \circ \vec{a}.$$

Budući da je

$$\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} = \vec{0},$$

slijedi

$$\begin{aligned} & \left(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} \right) \circ \left(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} \right) = \vec{0} \circ \vec{0} \Rightarrow \\ & \vec{a} \circ \vec{a} + \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{a} \circ \vec{c} + \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{c} \circ \vec{a} + \vec{c} \circ \vec{b} + \vec{c} \circ \vec{c} = 0 \Rightarrow \\ & \Rightarrow \left| \vec{a} \right|^2 + \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{a} \circ \vec{c} + \vec{a} \circ \vec{b} + \left| \vec{b} \right|^2 + \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{a} \circ \vec{c} + \vec{b} \circ \vec{c} + \left| \vec{c} \right|^2 = 0 \Rightarrow \\ & \Rightarrow \left| \vec{a} \right|^2 + \left| \vec{b} \right|^2 + \left| \vec{c} \right|^2 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{c} + 2 \cdot \vec{b} \circ \vec{c} = 0 \Rightarrow \\ & \Rightarrow 3^2 + 1^2 + 4^2 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{c} + 2 \cdot \vec{b} \circ \vec{c} = 0 \Rightarrow 9 + 1 + 16 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{c} + 2 \cdot \vec{b} \circ \vec{c} = 0 \Rightarrow \\ & \Rightarrow 26 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{c} + 2 \cdot \vec{b} \circ \vec{c} = 0 \Rightarrow 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{c} + 2 \cdot \vec{b} \circ \vec{c} = -26 \quad /: (-2) \Rightarrow \\ & \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{a} \circ \vec{c} + \vec{b} \circ \vec{c} = -13 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{c} \circ \vec{a} = -13. \end{aligned}$$

Vježba 036

Vektori \vec{a} , \vec{b} i \vec{c} zadovoljavaju uvjet $\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} = \vec{0}$. Ako je $\left| \vec{a} \right| = 1$, $\left| \vec{b} \right| = 4$, $\left| \vec{c} \right| = 3$ izračunati $\vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{c} \circ \vec{a}$.

Rezultat: -13.

Zadatak 037 (Kety, gimnazija)

Zadano je $\left| \vec{a} \right| = 3$, $\left| \vec{b} \right| = 5$. Za koju vrijednost skalara α su vektori $\vec{a} + \alpha \cdot \vec{b}$ i $\vec{a} - \alpha \cdot \vec{b}$ međusobno okomiti?

Rješenje 037

Ponovimo!

$$\vec{a} \circ \vec{a} = \left| \vec{a} \right| \cdot \left| \vec{a} \right| \cdot \cos 0 = \left| \vec{a} \right| \cdot \left| \vec{a} \right| \cdot 1 = \left| \vec{a} \right|^2, \quad \vec{a} \circ \vec{b} = \vec{b} \circ \vec{a}, \quad \vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 0.$$

Budući da su vektori $\vec{a} + \alpha \cdot \vec{b}$ i $\vec{a} - \alpha \cdot \vec{b}$ međusobno okomiti, njihov skalarni produkt jednak je nuli:

$$\begin{aligned} & \left(\vec{a} + \alpha \cdot \vec{b} \right) \circ \left(\vec{a} - \alpha \cdot \vec{b} \right) = 0 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{a} - \alpha \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + \alpha \cdot \vec{b} \circ \vec{a} - \alpha^2 \cdot \vec{b} \circ \vec{b} = 0 \Rightarrow \\ & \Rightarrow \left| \vec{a} \right|^2 - \alpha \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + \alpha \cdot \vec{a} \circ \vec{b} - \alpha^2 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 = 0 \Rightarrow \left| \vec{a} \right|^2 - \alpha^2 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 = 0 \Rightarrow 3^2 - \alpha^2 \cdot 5^2 = 0 \Rightarrow \\ & \Rightarrow 9 - 25 \cdot \alpha^2 = 0 \Rightarrow -25 \cdot \alpha^2 = -9 \quad /: (-25) \Rightarrow \alpha^2 = \frac{9}{25} \quad / \sqrt{\quad} \Rightarrow \alpha = \pm \sqrt{\frac{9}{25}} \Rightarrow \alpha_{1,2} = \pm \frac{3}{5} \end{aligned}$$

Vježba 037

Zadano je $\left| \vec{a} \right| = 2$, $\left| \vec{b} \right| = 3$. Za koju vrijednost skalara α su vektori $\vec{a} + \alpha \cdot \vec{b}$ i $\vec{a} - \alpha \cdot \vec{b}$ međusobno okomiti?

Rezultat: $\alpha_{1,2} = \pm \frac{2}{3}$.

Zadatak 038 (Sanela, srednja škola)

Zadane su duljine vektora \vec{a} i \vec{b} , $|\vec{a}| = 3$, $|\vec{b}| = 4$ i kut među vektorima $\alpha = \frac{\pi}{3}$.

Izračunajte $(\vec{a} - \vec{b})^2$.

Rješenje 038

Ponovimo!

$$(x - y)^2 = x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2.$$

Skalarni produkt vektora \vec{a} i \vec{b} je skalar (realan broj) koji označavamo sa $\vec{a} \circ \vec{b}$ i definiramo ovako:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \varphi,$$

gdje je φ kut između vektora \vec{a} i \vec{b} .

$$\vec{a} \circ \vec{b} = \vec{b} \circ \vec{a}.$$

$$\vec{a}^2 = \vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \cdot \cos 0 = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \cdot 1 = |\vec{a}|^2.$$

$$\begin{aligned} (\vec{a} - \vec{b})^2 &= (\vec{a} - \vec{b}) \circ (\vec{a} - \vec{b}) = \vec{a} \circ \vec{a} - \vec{a} \circ \vec{b} - \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b} = \vec{a} \circ \vec{a} - \vec{a} \circ \vec{b} - \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{b} = \\ &= |\vec{a}|^2 - 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + |\vec{b}|^2 = |\vec{a}|^2 - 2 \cdot |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \alpha + |\vec{b}|^2 = 3^2 - 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot \cos \frac{\pi}{3} + 4^2 = \\ &= 9 - 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot \frac{1}{2} + 16 = 9 - 12 + 16 = 13. \end{aligned}$$

Vježba 038

Zadane su duljine vektora \vec{a} i \vec{b} , $|\vec{a}| = 3$, $|\vec{b}| = 4$ i kut među vektorima $\alpha = \frac{\pi}{3}$.

Izračunajte $(\vec{a} + \vec{b})^2$.

Rezultat: 37.

Zadatak 039 (Davor, gimnazija)

Za koju vrijednost α i β su vektori $\vec{a} = -2 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} + \beta \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = \alpha \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k}$ kolinearni?

Rješenje 039

Ponovimo!

Za dva vektora \vec{a} i \vec{b} kažemo da su **kolinearni** ako postoji neki realni broj λ tako da vrijedi

$$\vec{b} = \lambda \cdot \vec{a}.$$

Za dva vektora $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ kažemo da su jednaki ako su im odgovarajuće komponente jednake:

$$\vec{a} = \vec{b} \Leftrightarrow a_x = b_x, a_y = b_y, a_z = b_z.$$

Budući da zadani vektori moraju biti kolinearni, slijedi:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = -2 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} + \beta \cdot \vec{k} \\ \vec{b} = \alpha \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} \\ \vec{b} = \lambda \cdot \vec{a} \end{array} \right\} \Rightarrow \alpha \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} = \lambda \cdot (-2 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} + \beta \cdot \vec{k}) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \alpha \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} = -2 \cdot \lambda \cdot \vec{i} + 3 \cdot \lambda \cdot \vec{j} + \beta \cdot \lambda \cdot \vec{k}.$$

Iz definicije jednakosti dva vektora dobije se:

$$\left. \begin{array}{l} \alpha = -2 \cdot \lambda \\ -6 = 3 \cdot \lambda \\ 2 = \lambda \cdot \beta \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \alpha = -2 \cdot \lambda \\ -3 \cdot \lambda = 6 \quad /: (-3) \\ -\lambda \cdot \beta = -2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \alpha = -2 \cdot \lambda \\ \lambda = -2 \\ -\lambda \cdot \beta = -2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \alpha = -2 \cdot (-2) \\ -(-2) \cdot \beta = -2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \alpha = 4 \\ 2 \cdot \beta = -2 \quad /: 2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \alpha = 4 \\ \beta = -1 \end{array} \right\}.$$

Vježba 039

Za koju vrijednost α i β su vektori $\vec{a} = 2 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} + \beta \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = \alpha \cdot \vec{i} + 6 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k}$ kolinearni?

Rezultat: $\alpha = 4, \beta = 1.$

Zadatak 040 (Goran, tehnička škola)

Zadano je $|\vec{a}| = 10, |\vec{b}| = 2, \vec{a} \circ \vec{b} = 12$. Izračunajte $|\vec{a} \times \vec{b}|$.

Rješenje 040

Ponovimo!

$$\cos^2 x + \sin^2 x = 1.$$

Skalarni produkt vektora \vec{a} i \vec{b} je skalar (realan broj) koji označavamo sa $\vec{a} \circ \vec{b}$ i definiramo ovako:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \varphi,$$

gdje je φ kut između vektora \vec{a} i \vec{b} .

Duljina vektora $\vec{a} \times \vec{b}$ jednaka je površini paralelograma što ga ti vektori određuju, tj.

$$|\vec{a} \times \vec{b}| = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \sin \varphi,$$

gdje je φ kut između vektora \vec{a} i \vec{b} .

Iz skalarnog produkta vektora \vec{a} i \vec{b} odredi se $\cos \varphi$:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \varphi \Rightarrow \cos \varphi = \frac{\vec{a} \circ \vec{b}}{|\vec{a}| \cdot |\vec{b}|} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{12}{10 \cdot 2} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{12}{20} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{3}{5}.$$

Budući da je

$$\cos^2 \varphi + \sin^2 \varphi = 1,$$

slijedi:

$$\sin^2 \varphi = 1 - \cos^2 \varphi \Rightarrow \sin^2 \varphi = 1 - \left(\frac{3}{5}\right)^2 \Rightarrow \sin^2 \varphi = 1 - \frac{9}{25} \Rightarrow \sin^2 \varphi = \frac{16}{25} \quad / \sqrt{\quad} \Rightarrow \sin \varphi = \sqrt{\frac{16}{25}} \Rightarrow \sin \varphi = \frac{4}{5}.$$

Sada je:

$$|\vec{a} \times \vec{b}| = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \sin \varphi \Rightarrow |\vec{a} \times \vec{b}| = 10 \cdot 2 \cdot \frac{4}{5} \Rightarrow |\vec{a} \times \vec{b}| = 16.$$

Vježba 040

Zadano je $|\vec{a}|=2$, $|\vec{b}|=10$, $\vec{a} \circ \vec{b} = 12$. Izračunajte $|\vec{a} \times \vec{b}|$.

Rezultat: 16.

www.halapa.com